

Wat u kunt laten en doen

Zoönosen voorkomen

Na de Q-koortsuitbraak is er meer aandacht bij dierhouders en erfbetreders voor zoönosen.

Zoönosen zijn ziekten die overdraagbaar zijn van dier op mens. Er zijn veel verschillende dierziekten, maar hoe voorkom je nu dat je ziek wordt?

ANS VAN LIER, arts maatschappij en gezondheid infectieziektebestrijding KNMG

Dit artikel beschrijft in het kort hoe je ziek kunt worden van zoönosen, wat je kunt laten en wat je kunt doen om overdracht van zoönosen te voorkomen.

De afgelopen jaren zijn er veel oude en nieuwe dierziekten opgedoken. Naast de Q-koorts waren er blauwtong, vogelpest (aviaire influenza), Schmollenbergvirus. Gelukkig zijn niet alle dierziekten besmettelijk voor mensen, maar bij iedere nieuwe dierziekte is de eerste vraag: is het besmettelijk voor mensen?

Er zijn zoveel verschillende dierziekten, het is net de kalenderziekte: iedere dag wat anders. Daarom is het goed om te weten op welke manieren mensen besmet kunnen worden. De belangrijkste manieren waarop mensen ziek kunnen worden is via contact met mest, de lucht, geboortemateriaal en door aanraken van dieren.

Ziekten via mest

In de mest zitten veel bacteriën, maar ook kunnen er virussen en parasieten in zitten. De bekendste bacteriën zijn de salmonella's,

campylobacter en de E. coli. Deze bacteriën kunnen diarree en darmklachten veroorzaken.

Ziekten via de lucht

Bacteriën en virussen kunnen zich ook via de lucht verspreiden. Dit is het geval bij aviaire influenza (vogelpest) en Q-koorts. Ook kunnen bacteriën die in de mest of de grond zitten in de lucht komen door het gebruik van bijvoorbeeld een hogedrukspuit (druppelvorming) of door opwaaiend stof. Als je die lucht inademt kun je via de longen of door de bacterie door te slikken besmet worden. Ook het spatten van druppeltjes op de slijmvliezen van mond en ogen kan ziekte veroorzaken.

Geboortemateriaal

In de placenta en vruchtvlies en in het bloed en het vruchtwater kunnen ook ziekmakende deeltjes zitten. Vooral na een abortus. Deze kunnen via direct contact (hand-mond) of via inademen mensen ziek maken. Vooral bij kleine herkauwers zijn er een aantal ziekten die dit doen: Q-koorts, Chlamydia abortus, listeriose en toxoplasmose. Deze ziekten zijn vooral gevaarlijk voor zwangere vrouwen

Direct contact

Bij het aanraken van dieren worden je han-

den besmet met de bacteriën, virussen en parasieten die er op het dier zitten. Heel besmettelijk zijn ringworm (schimmelinfectie) en orf (zere bekjes).

YOPI's: kwetsbare groep

Sommige mensen lopen meer risico op een ernstig verloop van een zoönose als ze ziek worden/zijn. Dit zijn de zogenaamde YOPI's. Dit staat voor *Young*: jonge kinderen onder de 5 jaar; *Old*: ouderen boven 60 jaar, maar met name hoogbejaarden. *Pregnant*: Zwangere vrouwen. Zij hebben bij iedere ziekte die met koorts gepaard gaat risico op een ernstiger verloop van de ziekte en soms risico op aantasting van het ongeboren kind. In de zwangerschap werkt het immuunsysteem van de vrouw namelijk minder goed. *Immuuncompromised*: Mensen met een verminderde weerstand door ziekte of door behandeling met medicijnen die het immuunsysteem onderdrukken. Denk hierbij aan mensen die een transplantatie hebben ondergaan of behandeld worden tegen reuma of kanker.

Dit artikel is geschreven in het kader van het project 'Communicatieplan hygiëne en infectiepreventie in de dierhouderij' in opdracht van het ministerie van Economische Zaken.

Laten en doen

Houd ziekteverwekkers buiten de stal. Attendeer bezoekers met pictogrammen op toegangsdeuren welke beschermende maatregelen zoal voor het bedrijf gelden.

Wat kun je laten

Houd rekening met YOPI's.

Laat geen kwetsbare mensen toe in de stal. Vooral zwangere vrouwen lopen risico als ze bij geboortes aanwezig zijn.

Wat kun je doen

Als er eenvoudige hygiënemaatregelen worden toegepast, kun je veel voorkomen.

- Handen wassen na diercontact en mestcontact.
- Zorg voor handenwasgelegenheden met vloeibare zeep en (papieren) handdoekjes in de stal.
- Niet eten, drinken en roken bij de dieren.
- Overalls gebruiken en op het bedrijf zelf wassen. Moet je de overall mee naar huis nemen, stop die dan zelf in de wasmachine.
- Draag bij verlossingen en bij het verwijderen van geboortemateriaal en het aanraken van kadavers handschoenen.
- De hogedrukspuit vernevelt bacteriën. Gebruik zo nodig een mondmasker en beschermende bril.
- Verzorg huidwondjes direct.
- Draag bij stof een mondmasker. Bacteriën en virussen overleven vaak op stofdeeltjes.
- Bedrijfsbezoek krijgt geen onbewerkte melk.
- Erfbezoekers kunnen hun handen wassen bij vertrek.
- Geen honden en katten in de stal.
- Ongedierte bestrijden.
- Geboortes vinden afgezonderd van publiek plaats.
- Zieke dieren apart huisvesten.
- De vaste dierenarts bezoekt regelmatig het bedrijf.

Handen wassen, doe het goed en vaak. Het 11-stappenplan duurt nog geen minuut.

BRON: WHO

Bedrijfskleding op het bedrijf zelf wassen.

FOTO: AVL

Kwetsbare mensen, de zogeheten YOPI's, komen niet in de stallen.

FOTO: AVL

Geen honden en katten in de stallen.

FOTO: AVL

Auteur van dit artikel Ans van Lier met ram.

FOTO: AVL

